

Reforma nastavnih planova i programa

Prvo fokusno područje: Pronalaženje dugoročnih rješenja za uklanjanje diskriminacije, asimilacije i razdvajanja na nacionalnoj osnovi

Opravdanost

Međunarodna zajednica suočena je sa posebno složenom situacijom u svom radu, na rješavanju pitanja asimilacije i diskriminacije, s kojima se suočavaju djeca povratnika u školama u BiH. U vrijeme poslijeratnog masovnog povratka, povratnici u mnogim mjestima bili su suočeni sa zabranom pristupa školama njihove djece. U privremena rješenja koja su uslijedila, spadao je i pristup povratničkim školama u tamošnje školske zgrade. Međutim, lokalne vlasti blokirale su pokušaje daljnjeg uklapanja u novu sredinu, što je dovelo do formiranja organizacijskih jedinica, poznatih kao dvije škole pod jednim krovom. Ipak, ova vrsta škole samo je jedan od pokazatelja udomaćenih problema, koji se javljaju na cijelom teritoriju BiH. Nastavni planovi i programi, školsko okruženje i praksa, u mnogim ili svim dijelovima BiH, omogućavaju da škola vodi računa, u velikoj mjeri, ili isključivo o nacionalnoj grupi predmeta, u većini slučajeva, a roditelji su prinuđeni da biraju između asimilacije njihove djece u lokalnim školama, ili prevoženja djece do udaljene škole, sa drugom većinskom nacionalnom grupom. Za roditelje, koji nemaju ove mogućnosti, uvođenje alternativnog nastavnog plana i programa, te udžbenika za nacionalnu grupu predmeta, omogućeno je nakon potpisivanja Privremenog sporazuma o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece povratnika, u 2002. godini. Međutim, izučavanje predmeta iz nacionalne grupe predmeta u praksi se, uglavnom, nudi samo u pojedinim mjestima, gdje postoji veliki broj djece i roditelja povratnika (osim Brčko distrikta BiH). Uprkos insistiranju u Privremenom sporazumu na tome da se pronađu trajna rješenja za svu djecu, obrazovne vlasti do sada nisu objedinile napore, kako bi ova obaveza bila i ispunjena.

Osnova

Jedno od ključnih ostvarenja Misije i njenih partnera je stvaranje zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, liste zajedničkog sadržaja nastavnih planova i programa, za koju su ministri obrazovanja preuzeli obavezu da će je uvesti na svojim područjima, gdje obavljaju dužnost ministra, od školske 2003./2004. godine. Ipak, ovaj nastavni plan i program, sastavljen od strane radnih grupa stručnjaka za pojedine predmete, ima samo ograničeni nesporni sadržaj za nacionalnu grupu predmeta, tako da se, prilikom njegove provedbe,

iako se rješava sporno pitanje prohodnosti učenika između škola, nije pozabavilo i spornim razlikama predmeta iz nacionalne grupe predmeta.

Još jedan veliki korak bilo je potpisivanje, u gornjem dijelu teksta, spomenutog Privremenog sporazuma o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece povratnika, 2002. godine, i zatim, usvajanje plana njegove provedbe od strane svih ministarstava obrazovanja. Potpisivanjem ovog Sporazuma, entitetska ministarstva obrazovanja obavezala su se da će se “odmah uključiti u pronalaženje trajnijih rješenja za obrazovanje povratnika i zadovoljavanje potreba i prava svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina, koja će zahtijevati, naprimjer, usvajanje novih zakona iz oblasti obrazovanja, izradu novih nastavnih planova i programa, kao i udžbenika bez spornog sadržaja, opće poštivanje ljudskih prava učenika, roditelja i nastavnika i ponovno zapošljavanje nastavnika u njihovim prijeratnim školama”.

Od tada, Koordinacijski odbor, uspostavljen da nadgleda primjenu Sporazuma, dobio je zadatak da utvrdi dugoročna rješenja na uklanjanju diskriminacije, asimilacije i segregacije djece povratnika, pripadnika manjinskih naroda, u školama. Ovaj Odbor, sastavljen od predstavnika entitetskih i kantonalnih ministarstava obrazovanja i međunarodne zajednice, pratio je i bavio se slučajevima kršenja Kriterija o nazivima i simbolima škola i školskim manifestacijama (usvojenim 2004. godine), kako bi se omogućilo da škole osiguraju prijatno okruženje za svakog učenika, i da se svaki takav učenik osjeća prihvaćenim u školi, bez obzira na njegovo porijeklo. Nivo provedbe Kriterija još uvijek je nezadovoljavajući, uprkos promjenama postignutim u nekim slučajevima (naprimjer, vjerski simboli uklonjeni su iz nekih školskih zgrada, a promijenjeni su i nazivi nekih škola). Primjeri, koji posebno zabrinjavaju, zabranjeni prema Kriterijima, obuhvataju organiziranje događanja u sjećanje na događaje iz rata, koji uključuju djecu iz osnovnih škola. Međutim, ovo se nastavlja u mnogim područjima.

Sadašnje aktivnosti

Misija pruža podršku Koordinacijskom odboru i pomaže u pogledu organiziranja sastanaka. Međutim, Misija traži punu nadležnost lokalnih partnera nad ovim tijelom, na nivou Konferencije ministara obrazovanja, kako bi osigurala da primjena odredaba Privremenog sporazuma bude u potpunosti prihvaćena kao lokalna odgovornost.